

**การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม***
**GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY
CASE STUDY: NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE HANDICRAFT GROUP
ORGANIZED THE PROJECT "PROMOTE AND DEVELOP LEARNING RESOURCES
CITY OF ARTS - CITY OF HANDICRAFTS" CULTURAL TOURISM**

ชนากานต์ จันทร์ศรีนาค

Chanakan Jansrinak

นภาพร สุวรรณศฤงคาร

Napaporn Suwansaruengkan

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

เมธาวรินทร์ จำนงค์ธรรม

Matawarin Jamnongtham

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: chanakan.j12@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา การศึกษาเรื่อง กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) เครื่องปั้นดินเผา 2) บ้านที่การสังเกต 3) แบบสัมภาษณ์ และ 4) เครื่องปั้นดินเผา ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการการเกิดกลุ่ม กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” พบว่า มี 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่มกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร 2) ขั้นตอนการปฏิบัติของกลุ่มแหล่งเรียนรู้ 3) ขั้นตอนการขยายตัวกลุ่มแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านขั้นตอนการมีส่วนร่วมกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มแหล่งเรียนรู้ 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ดังนี้ 1) ปัญหาการผลิต กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” 2) ปัญหาการตลาดการผลิต กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” 3) ปัญหาด้านปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ดังนี้ 1) ความพอประมาณการทำ กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร

* Received 19 September 2021; Revised 12 October 2021; Accepted 16 October 2021

“นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ความมีเหตุผลกลุ่มแหล่งเรียนเมืองหัตถกรรม 3) การมีภูมิคุ้มกันในกลุ่มแหล่งเรียนรู้ 4) การมีความรู้ในกลุ่มแหล่งเรียนรู้

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา, ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้, ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The purpose of this study is to study the development for the formation of the Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources for City of Arts - City of Handicrafts" for cultural tourism of Nakhon Si Thammarat Province. This research employed a descriptive method. The study of the Learning Resources Group utilized research tools as follows: 1) A camera, 2) Observation records, 3) Interview forms, and 4) An audio recorder for data collection. The results of the research found that 1) The development for the formation of the Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" found that there were four stages: 1) The formation stage of the Nakhon City Nielloware Learning Resources Group; 2) The practice stage of the Learning Resources Group; 3) The expansion stage of the Learning Resources Group; 4) The participation stage in the Learning Resources Group. 2) Problem conditions of the Batik clothes-making community enterprise group of Ban Rak Chaloem Phra Kiat indicated as follows: 1) Production problems of Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources for City of Arts - City of Handicrafts"; 2) Problems in terms of marketing and production of Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources for City of Arts - City of Handicrafts"; 3) Problems in terms of management of the Nakhon City Nielloware Learning Resource Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources for City of Arts - City of Handicrafts." 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy with a case study of Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources for City of Arts - City of Handicrafts" indicated as follows: 1) Moderation in conducting Nakhon City Nielloware Learning Resources Group for "Nakhon Handicrafts" with the project "Promotion and Development of Learning Resources; 2) Reasonableness in the City of Handicrafts Learning Resource Group; 3) Self-immunity of the Learning Resources Group; 4) Knowledgeableness in the Learning Resources Group.

Keywords: Case Study of Philosophy of Sufficiency Economy, Promotion and Development of Learning Resources, Cultural Tourism

บทนำ

เมื่อเหตุการณ์เป็นดังที่กล่าวมาแล้วนั้นประกอบกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบันที่ทำให้กระแสนิยมที่มีต่องานเครื่องถมนครศรีธรรมราชลดน้อยลงไปด้วยนั้นจึงเป็นเรื่องที่เสี่ยงเป็นอย่างยิ่งต่อการสูญสลายทางศิลปวัฒนธรรม เกิดการขาดตอนของร่องรอยทางวัฒนธรรมทำให้ประเทศไทยขาดรากเหง้าขององค์ความรู้ที่เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง จึงถือได้ว่างานเครื่องถมจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความ

น่าสนใจอย่างยิ่งที่จะนำมศึกษาศึกษาเพื่อออกแบบประยุกต์งานเครื่องมให้มีหลากหลาย ร่วมสมัย ทั้งในด้านของรูปแบบ ลวดลาย และรูปทรง เพื่อสามารถตอบสนองบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย และพัฒนาเครื่องมจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อการออกแบบเครื่องประดับมที่ทำจากโลหะผสมครั้งนี้

การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันต่างจากการออกแบบเครื่องประดับในอดีตคือด้านรูปทรง และวัสดุที่นำมาใช้การออกแบบในปัจจุบันเน้นที่ความเรียบง่ายของรูปทรงมากกว่า ใช้ลวดลายได้มาก มีรูปแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุ เน้นที่โครงสร้าง ใช้วัสดุที่แปลกใหม่ มีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้นสาเหตุที่การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันมีความเรียบง่ายทางด้านรูปแบบ มีปัจจัยอันเนื่องมาจากการผลิตในระบบอุตสาหกรรมมากขึ้น การใช้เครื่องจักรอัตโนมัติช่วยในการออกแบบ และการผลิต อีกทั้งเน้นการผลิตจำนวนมากในระยะเวลาที่รวดเร็ว เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้ค่านิยม และรสนิยมของคนในสังคมเปลี่ยน อีกทั้งทำให้เกิดเสรีภาพทางความคิดที่หลากหลาย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช แนวทางการออกแบบเครื่องประดับเครื่องมให้มีรูปแบบร่วมสมัย และเป็นแนวทางเลือกเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ผู้ที่สนใจทั่วไป นักออกแบบ ช่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้นำไปใช้ประโยชน์โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยนี้เป็นแนวทางการทำงานศิลปหัตถกรรมเครื่องมนครให้เข้ากับสภาวะความต้องการของตลาดและสังคมในปัจจุบันก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการสืบสานศิลปกรรมและทำให้งานศิลปหัตถกรรมเครื่องมจังหวัดนครศรีธรรมราชกลับมาได้รับความนิยมในอนาคตสืบไปรวมถึงเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับแรงงานท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านขอบเขต

การศึกษาเรื่อง กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.2 สภาพปัญหาของกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพเพื่อถ่ายรูปลงเป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายภาพในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยการใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านขอบเขตด้านพื้นที่

กลุ่มแหล่งเรียนรู้เครื่องถมเมืองนคร “นครหัตถกรรม” โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 4 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 สำรวจพื้นที่ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ 4 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

4.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

4.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.1 ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มนครหัตถกรรมได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อได้เข้าไปเป็นสมาชิกของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะส่งผลิตภัณฑ์เครื่องถมเข้าไปคัดสรรตามระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำเครื่องถมหลัก ๆ เลย คือเงินบริสุทธิ์ที่ได้ซื้อจากร้านขายทอง มีทองคำที่ใช้ทำเครื่องถมดำซึ่งจะทำให้มีคุณค่ามากขึ้นกลายเป็นถมทอง

มีทองแดงที่นำมาทำเป็นยาถม ส่วนประกอบอื่น ๆ ได้แก่ กำมะถันเหลือง ลูกประคำดีควาย ดินแดงใช้ในขัดเงา รูปพรรณ น้ำประสานทองใช้เป็นตัวประสานในการหลอมโลหะหรือบัดกรีรอยต่อ แพ่งยาถม

1.3 ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า มีการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในงานสินค้า OTOP ที่เมืองทองธานี จังหวัดกรุงเทพมหานคร คนกรุงเทพฯ เป็นคนที่ค่อนข้างจะมีฐานะจึงตัดสินใจซื้อได้ง่าย

1.4 ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า มีการร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการออกแบบลาย การขึ้นรูป ไม่ว่าจะเป็น แหวน กำไล หัวไม้เท้า จาน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ไขเมื่อมีปัญหา

ภาพที่ 1 ภาพโซ่คอเกอร์พร้อมจี้ตะถมทอง

ภาพที่ 2 จี้ห้อยคอตะถมทอง

ขั้นก่อตัวของกลุ่ม

การศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การจัดตั้งกลุ่มนครหัตถกรรมได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อได้เข้าไปเป็นสมาชิกของ กรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะส่งผลิตภัณฑ์เครื่องถมเข้าไปคัดสรรตามระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน ถ้าหากเราไม่จัดตั้งเป็นกลุ่มก็เสนอรายบุคคล แต่ของกลุ่มนครหัตถกรรมได้จัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มจนถึง ปัจจุบัน

สรุปขั้นก่อตัวของกลุ่ม พบว่า เกิดจากการที่จะส่งผลิตภัณฑ์ คือ เครื่องถมเงิน ถมทองเข้าไปคัดสรรตาม ระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชน และเพื่อที่จะได้เข้าไปเป็นสมาชิกของกรมการพัฒนาชุมชนของ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3 การรวมกลุ่มการสอนวิธีการทำเครื่องถม

ขั้นตอนการปฏิบัติ

การศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำเครื่องถมหลัก ๆ เลย คือเงินบริสุทธิ์ที่ได้ซื้อจากร้านขายทอง มีทองคำที่ใช้ทำเครื่องถมดำซึ่งจะทำให้มีคุณค่ามากขึ้นกลายเป็นถมทอง มีทองแดงที่นำมาทำเป็นยาถม ส่วนประกอบอื่น ๆ ได้แก่ กำมะถันเหลือง ลูกประคำดีควาย ดินแดงใช้ในการขัดเงารูปพรรณ น้ำประสานทองใช้เป็นตัวประสานในการหลอมโลหะหรือบัดกรีรอยต่อ แต่งยาถม (โลหะผสม) ใช้ลงยาถมในร่องลายที่สลักไว้ให้เป็นสีดำ

ภาพที่ 4 เครื่องมือในการทำเครื่องถม

ภาพที่ 5 ยาถม

ขั้นการขยายตัว

การศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในงานสินค้า OTOP ที่เมืองทองธานี จังหวัดกรุงเทพมหานคร คนกรุงเทพฯ เป็นคนที่ค่อนข้างจะมีฐานะจึงตัดสินใจซื้อได้ง่าย ส่วนในเมื่อนครศรีธรรมราชเครื่องถมเป็นที่รู้จักมีการซื้อและใช้ไปแล้วค่อนข้างเยอะ จึงมีลูกค้าจากต่างจังหวัดมากกว่า

ขั้นการมีส่วนร่วม

การศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการออกแบบลาย การขึ้นรูปไม่ว่าจะเป็น แหวน กำไล หัวไม้เท้า จาน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ไขเมื่อมีปัญหา

2. สภาพปัญหาของ กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ราคาทองไม่ค่อยแน่นอน ราคาทองเงินก็จะขึ้นด้วย จึงไม่กล้าที่จะลงทุนครั้งละมาก ๆ และลูกค้าในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีน้อยกว่าลูกค้าที่มาจากต่างจังหวัด

2.2 ปัญหาด้านการตลาด พบว่า ราคาทองไม่ค่อยแน่นอน ราคาทองเงินก็จะขึ้นด้วย หากไปลงทุนในการทำเครื่องถมในช่วงที่ราคาทองถูก เมื่อราคาทองลดจึงไม่สามารถลดได้จำเป็นต้องขายในราคาดังนั้นเพราะบางอย่างลงทุนไปเยอะ บางช่วงก็ไม่กล้าที่จะลงทุนเนื่องจากกลัวขายไม่ได้

2.3 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า เมื่อมีสมาชิกหลาย ๆ คนจึงค่อนข้างควบคุมยาก บางครั้งต้องออกไปธุระข้างนอก งานที่จ่ายออกไปก็ต้องชั่งน้ำหนัก บางครั้งจึงเกิดการสูญหายทุกวันนี้จึงไม่ได้จ้างเด็ก ๆ มาทำที่บ้าน แต่จะเป็นการจ้างทำข้างนอกโดยจะมารับผิดชอบทุกอย่าง 1) สภาพปัญหาการผลิต ราคาทองไม่ค่อยแน่นอน ราคาทองเงินก็จะขึ้นด้วย จึงไม่กล้าที่จะลงทุนครั้งละมาก ๆ และลูกค้าในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีน้อยกว่าลูกค้าที่มาจากต่างจังหวัด 2) สภาพปัญหาด้านการตลาด ราคาทองไม่ค่อยแน่นอน ราคาทองเงินก็จะขึ้นด้วย หากไปลงทุนในการทำเครื่องถมในช่วงที่ราคาทองถูก เมื่อราคาทองลดจึงไม่สามารถลดได้จำเป็นต้องขายในราคาระนั้น เพราะบางอย่างลงทุนไปเยอะ บางช่วงก็ไม่กล้าที่จะลงทุนเนื่องจากกลัวขายไม่ได้ บางที่ต้องปิดบริษัท เพราะไม่กล้าลงทุนในช่วงที่ราคาทองเงินและทองผันผวน และเป็นปัญหาในช่วงโควิดด้วย เครื่องถมมีราคาสูงจึงขายได้ในช่วงเทศกาล เช่น งานประเพณีสารทเดือนสิบ 3) สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม เมื่อมีสมาชิกหลาย ๆ คนจึงค่อนข้างควบคุมยาก บางครั้งต้องออกไปธุระข้างนอก งานที่จ่ายออกไปก็ต้องชั่งน้ำหนัก บางครั้งจึงเกิดการสูญหายทุกวันนี้จึงไม่ได้จ้างเด็ก ๆ มาทำที่บ้าน แต่จะเป็นการจ้างทำข้างนอกโดยจะมารับผิดชอบทุกอย่าง มีการเบิกเงินไปซื้อเนื้อเงินมาทำแล้วนำมาส่ง คิดทั้งค่าแรงและค่าของเพื่อเป็นการตัดปัญหา

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณวัสดุทุกอย่างในการทำเครื่องถมค่อนข้างจะมีค่าในการทำทุกขั้นตอนจะโดยเฉพาะของการทำเครื่องถม จะมีล้นชัก 2 ล้นชัก เพื่อใส่เครื่องมือและเศษวัสดุ เพราะวัสดุที่เราซื้อมาออกไปหรือแกะออกไปเป็นของมีค่า ถ้าหากไม่รู้จักรักเก็บจะทำให้ขาดทุนได้

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผลตัดสินใจในการซื้อวัสดุในการนำมาทำเครื่องถมอย่างรอบคอบและมั่นใจ เพราะการลงทุนในการทำเครื่องถมราคาค่อนข้างสูง

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกันเศรษฐกิจช่วงนี้ไม่ค่อยดี ซึ่งแน่นอนอยู่แล้วที่จะได้รับผลกระทบที่เกิด เครื่องถมจึงสามารถขายได้ดีในช่วงเทศกาลที่สำคัญต่าง ๆ ของนคร เช่น วันสารทเดือนสิบ จะมีนักท่องเที่ยวและผู้คนจากต่างจังหวัดเข้ามาเที่ยว

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูก ๆ หลาน ๆ ได้สืบทอดธุรกิจต่อไป และมีรับนักศึกษาฝึกงานเข้ามาฝึกงาน เพื่อให้ความรู้ในเรื่องของเครื่องถมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องถมเงิน เครื่องถมทอง และถมตะทองโดยเฉพาะ หรือใครต้องการที่จะเรียนรู้ก็ยินดีที่จะให้คำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรมมีความสามัคคีกันในการทำงาน ทุกคนมีความขยัน มีความอดทนในการทำงาน เพราะการที่จะทำงานเราต้องมีสติอยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่ม 1) ขึ้นก่อตั้งของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มนครหัตถกรรมได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อได้เข้าไปเป็นสมาชิกของกรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะส่งผลิตภัณฑ์เครื่องถมเข้าไปคัดสรรตามระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มสตรีบ้านไทรเพาหยา หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการจัดตั้งธุรกิจชุมชน ถ้าสมาชิกไม่ร่วมมือธุรกิจชุมชนก็เกิดขึ้นไม่ได้โดยที่สมาชิกควรมี 4 ร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ (สุตารัตน์ เอียดเหตุ และคณะ, 2563) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนสิชาอนุกุล ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกมาจากหลากหลายอาชีพ มีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างน้อยสมาชิกกลุ่มต้องการได้รับการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ต้องการมีรายได้เพิ่ม อภิปรายผลได้ว่า ขึ้นก่อตั้งของกลุ่มต้องมาจากการร่วมมือกันของคนใน

ชุมชนหรือผู้ที่สนใจด้วยความสมัครใจ สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ การจัดตั้งกลุ่มขึ้นมามีจุดมุ่งหมาย (มนสิชา อนุกุล, 2565) และผลประโยชน์ที่จะได้รับ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติพบว่า เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำเครื่องถักหลัก ๆ เลย คือเงินบริสุทธิ์ที่ได้ซื้อจากร้านขายทอง มีทองคำที่ใช้ทำเครื่องถักซึ่งจะทำให้มีคุณค่ามากขึ้นกลายเป็นถักทอง มีทองแดงที่นำมาทำเป็นยาถม ส่วนประกอบอื่น ๆ ได้แก่ กำมะถันเหลือง ลูกประคำดีควาย ดินแดงใช้ในขัดเงารูปพรรณ น้ำประสานทองใช้เป็นตัวประสานในการหลอมโลหะหรือบัดกรีรอยต่อ แท่งยาถม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูไรดา เจาะแฉ และศรดา สมพอง ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมกลุ่มอาชีพและมีการบริหารจัดการตามแผนงานโครงการที่จัดทำเนื่องจากในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ว่าการดำเนินงานในด้านใดจะต้องดำเนินการตาม (ชูไรดา เจาะแฉ และศรดา สมพอง, 2556) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ติพร ฮกอัน, และคณะ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มได้ซื้อวัตถุดิบส่วนใหญ่จากภายนอกชุมชนซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีความเสี่ยงจากการใช้สารเคมี โดยเฉพาะพริกซึ่งเป็นวัตถุดิบหลัก สามารถแข่งขันในตลาดได้ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติพร ฮกอัน, และคณะ เรื่อง การพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า มีกระบวนการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาองค์กรตลอดเวลา ทั้งการพัฒนานคน ผลิตภัณฑ์ และระบบการจัดการ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับกลุ่ม โดยปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและการแข่งขันขึ้น โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการค้าที่ส่งผลทำให้การค่าการลงทุนมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม (จุติพร ฮกอัน และคณะ, 2564) ขั้นตอนในการปฏิบัติควรมีการวางแผนในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานน้อยที่สุด รวมทั้งจะทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มและตนเองอีกด้วย 3) ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่ามีการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในงานสินค้า OTOP ที่เมืองทองธานี จังหวัดกรุงเทพมหานคร คนกรุงเทพฯเป็นคนที่ค่อนข้างจะมีฐานะจึงตัดสินใจซื้อได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรีธิดา ศรีพิทักษ์ เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์จากดินไทยศึกษากรณีกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลอุบล อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน ได้มีการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความสามารถในการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งต่อไป (จันทรีธิดา ศรีพิทักษ์, 2557) พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ อ่อนคำ และคณะ เรื่อง ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มอาชีพ การทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันตกบ้านท่าเสียวตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า มีการพัฒนาการทอเสื่อกกให้เกิดมูลค่าที่นำมาผลิตเป็นเครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวันนำมาจัดทำเป็นกลุ่มอาชีพของชุมชน ส่งผลทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัว และเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชน ทั้งยังมีการจัด โครงการไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่เกี่ยวกับสินค้า (วราภรณ์ อ่อนคำ และคณะ, 2564) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ เอียดเหตุ และคณะ การศึกษาพบว่า เมื่อรวมกลุ่มแล้วเริ่มทำน้ำมันใบบัวบกขาย ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัวโดยเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตมีการขยายการผลิตของกลุ่มมีการระดมทรัพยากรการผลิตจากภายในและภายนอกชุมชนผลที่ได้รับคือ มีการตอบรับจากลูกค้า เมื่อซื้อไปใช้แล้วกลับมาซื้อใหม่ และมีการซื้อไปฝากญาติ (สุดารัตน์ เอียดเหตุ และคณะ, 2563)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม 1) สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ราคาทองไม่ค่อยแน่นอน ราคาทองเงินก็จะขึ้นด้วย จึงไม่กล้าที่จะลงทุนครั้งละมาก ๆ และลูกค้าในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีน้อยกว่าลูกค้าที่มาจากต่างจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ทรงทวีสิน และทักษ์ อุดมรัตน์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการขาดวัตถุดิบที่มีราคาแพง ปัญหาการขาดเทคโนโลยีในการผลิตมาช่วยเพิ่มการผลิตและการออกแบบ และประการสุดท้ายทางกลุ่มอาชีพยังไม่มีความรู้ทางการตลาดเพียงพอที่จะออกแบบให้มีความหลากหลาย พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินธร บำรุงภักดี เรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพงานหัตถกรรมมุกประดับ: กรณีศึกษาบ้านหนองลาด

หมู่ที่ 4 ตำบลอ่อนนาลับ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารไม่มีการยึดหลักของกฎระเบียบมีการบริหารงานไม่โปร่งใส ผลผลิตที่ไม่ดีมีรูปแบบที่แปลกใหม่ ขาดการออกแบบของผลิตภัณฑ์ไม่สามารถทำการผลิตให้ทันต่อความต้องการของลูกค้าได้ทันหากมีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก ๆ ตลาดในการรองรับผลิตภัณฑ์มีน้อยรวม (วิรัตน์ ทรงทวีสิน และทักษ์ อุดมรัตน์, 2562) ทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย สายบุญจวง และสมทรง บรรจงธิดิตานต์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ตลอดจนทักษะ ความรู้ในการต่อยอดงานในกระบวนการผลิตของแต่ละกลุ่ม เช่น ปัญหาการขาดองค์ความรู้เรื่องการตลาด อภิปรายผลได้ว่า สภาพปัญหาส่วนใหญ่มีสภาพการบริหารในเรื่องของการจัดการกลุ่ม ปัญหาราคาวัตถุดิบราคาสูง รวมไปถึงด้านการตลาด ภายในกลุ่มขาดเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มการผลิตและการออกแบบ จึงกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป็นอย่างมาก

2) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ราคาของไม่คอยแน่นอน ราคาของเงินก็จะขึ้นด้วย หากไปลงทุนในการทำเครื่องถนอมในช่วงที่ราคาของถูก เมื่อราคาของลดจึงไม่สามารถลดได้จำเป็นต้องขายในราคานี้ เพราะบางอย่างลงทุนไปเยอะ บางช่วงก็ไม่กล้าที่จะลงทุนเนื่องจากกลัวขายไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย สายบุญจวง และสมทรง บรรจงธิดิตานต์ เรื่องการพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแก่ง อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ตลอดจนทักษะความรู้ในการต่อยอดงานในกระบวนการผลิตของแต่ละกลุ่ม เช่น ปัญหาการขาดองค์ความรู้เรื่องการตลาด ซึ่งกลุ่มอาชีพมีตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าเพียง 1 (วุฒิชัย สายบุญจวง และสมทรง บรรจงธิดิตานต์, 2564)

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม การศึกษาเรื่อง กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครราชสีมา จัดโครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีดังนี้ ทองทิพย์ สละวงษ์ลักษณ์ และพัชรี ศรีภูตา ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบในการจัดการขยะที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ - ตำบลหนองพลวง - อำเภोजักราช - จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนต้นแบบด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งความพอประมาณด้านการจัดการขยะในการศึกษานี้มุ่งเน้นระดับครัวเรือน คือ พอประมาณด้านเศรษฐกิจด้านธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม และด้านแรงใจ เพื่อให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของตนเองและมีพฤติกรรมคัดแยกขยะที่เหมาะสมจากการมีส่วนร่วมของประชาชน (ทองทิพย์ สละวงษ์ลักษณ์ และพัชรี ศรีภูตา, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มนครหัตถกรรมจังหวัดนครราชสีมา โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม” ท้องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นมาเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับได้เข้าไปเป็นสมาชิกของกรมการพัฒนาชุมชนของกลุ่มนคร เพื่อศึกษาสภาพปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในทางที่ดีขึ้นของกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นครเมืองศิลปะ - เมืองหัตถกรรม ข้อเสนอแนะ 1) สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ราคาของไม่คอยแน่นอน ราคาของเงินก็จะขึ้นด้วย จึงไม่กล้าที่จะลงทุนครั้งละมาก 2) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ราคาของไม่คอยแน่นอน ราคาของเงินก็จะขึ้นด้วย หากไปลงทุนในการทำเครื่องถนอมในช่วงที่ราคาของถูก เมื่อราคาของลดจึงไม่สามารถลดได้จำเป็นต้องขายในราคานี้ เพราะบางอย่างลงทุนไปเยอะ บางช่วงก็ไม่กล้าที่จะลงทุนเนื่องจากกลัวขายไม่ได้ 3) สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า เมื่อมีสมาชิกหลาย ๆ คนจึงค่อนข้างควบคุมยาก

บางครั้งต้องออกไปธุระข้างนอก งานที่จ่ายออกไปก็ต้องชั่งน้ำหนัก บางครั้งจึงเกิดการสูญหายทุกวันนี้จึงไม่ได้จ้างเด็ก ๆ มาทำที่บ้าน แต่จะเป็นการจ้างทำข้างนอกโดยจะให้มีรับผิดชอบทุกอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธิดา ศรีพิทักษ์. (2557). การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์จากดินไทย ศึกษากรณีกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลอุบล อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารธรรมธรณีนี, 14(1), 59-66.
- จุติพร ฮกอิน และคณะ. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงแบบมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง ตำบลปากแตระ อำเภอร่อนนิง จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4(3), 96-110.
- ชูไรดา เจาะแวง และศรุตดา สมพอง. (2556). การพัฒนาการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอำเภอเยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. วารสาร AL-NURบัณฑิตวิทยาลัย, 8(14), 119-127.
- ทองทิพย์ สละวงษ์ลักษณ์ และพัชรี ศรีภูตา. (2562). การพัฒนาครัวเรือนต้นแบบในการจัดการขยะที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ตำบลหนองพลวง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการ, 25(2), 5-15.
- มนสิชา อนุกุล. (2565). แนวทางการจัดการส่งเสริมกลุ่มอาชีพชุมชน ตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 24(1), 137-146.
- วรภรณ์ อ่อนคำ และคณะ. (2564). ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษากลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทองบ้านท่าเสียวตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(6), 255-270.
- วิรัตน์ ทรงทวีสิน และทักษ์ อุดมรัตน์. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21(2), 297-310.
- วุฒิชัย สายบุญจง และสมทรง บรรจงธิดิตานต์. (2564). การพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 16(2), 91-104.
- สุดารัตน์ เอียดเหตุ และคณะ. (2563). น้ำมันบัวบก:แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชนกรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านไพรเทพา หมู่ที่ 15 ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 4(1), 23-34.